

PRACOVNICE RANÉ PÉČE MI POMOHLA VNÍMAT SYNOVY SILNÉ STRÁNKY OSOBNOSTI, ŘÍKÁ MAMINKA CHLAPCE S ADHD

Projevy dětí s poruchou ADHD mohou být často pro jejich okolí náročné. Přesto má smysl snažit se s nimi pracovat v běžném kolektivu a nevyčleňovat je z přirozených sociálních kontaktů. Že lze takové děti dobře integrovat do běžné školy tak, aby to bylo prospěšné pro obě strany, ukazuje příklad rodiny Málkových. Oba synové paní Málkové mají diagnostikovaný syndrom ADHD. Společným úsilím rodiny se školou se dnes starší syn bezproblémově vzdělává v šesté třídě základní školy a mladší po prvotních peripetiích již několik měsíců navštěvuje svou spádovou mateřskou školu.

„Kde je stromeček, Davídku?“ ptá se v krátkém videu maminka svého asi tříapůlletého syna a podává mu dřevěnou figurku stromku, aby ji položil na obrázek namalovaného stromu. Davídek figurku vezme a správně ji

uloží. Postupně tak od maminky dostává i další figurky, které ukládá na svá místa.

Zdá se to jako docela obyčejná řízená hra, pozorný divák si ale po chvíli uvědomí, že malý chlapec vůbec nemluví a na maminku reaguje pouze vydáváním zvuku. David má totiž diagnostikované ADHD v kombinaci s vývojovou dysfázií. Videá s těmito hrami a dalšími aktivitami jeho maminka pravidelně natáčí pro jeho logopedku, aby bylo možné sledovat, jak se chlapec vyvíjí a zlepšuje v čase.

Díky soustředěné podpoře lze u dětí s ADHD dosáhnout významného pokroku, který jim může umožnit vcelku bezproblémové začlenění do kolektivu v běžné školce i škole. Svě o tom ví i Michaela Málková, maminka tříletého Davida a třináctiletého Dominika. U obou chlapců se v raném věku projevovaly potíže

spojené s poruchou ADHD, oba přes počáteční nesnáze dnes bez významnějších problémů navštěvují své spádové školy. Cesta k současnému stavu byla ale v obou případech nejprve poměrně klikatá.

Nechtěla jsem speciální školu

„Dominik byl už jako malé dítě těžko zvládnutelný a paní učitelky v mateřské škole nás velmi záhy začaly upozorňovat na to, že tam bude asi nějaký problém. Říkaly, že ho nezvládají, a vnímala jsem, že by byly nejrady, kdybychom ho dali někam jinam. Byla jsem přesvědčená, že to není dítě, které patří do speciální školy, a byla jsem ochotná udělat vše, včetně změny výchovného přístupu, pro to, aby se jeho stav změnil,“ komentuje Michaela Málková první známky toho, že s prvorozeným synem není něco v pořádku.

Dominik v té době míval velké výkyvy nálad a dokonce se stávalo, že ubližoval ostatním dětem ve školce. „Vnímala jsem, že si ve školce myslí, že problém je v nevhodné a nedůsledné výchově. Chvíli trvalo, než jsme toto překonali a dostali

jsme se k podstatě jeho potíží,“ popisuje maminka, jak na synovo náročné chování reagovali zpočátku v mateřské škole.

I pro ni samotnou bylo nejprve těžké připustit si, že bude muset se synem absolvovat vyšetření u psychologa a dalších specialistů. „Nakonec jsem na to přistoupila a absolvovali jsme vyšetření u paní primářky Hodkové v Opařanech,“ říká paní Málková. Ta na základě videa natočeného přímo ve školce při interakci Dominika s ostatními dětmi a dalších informací z vyšetření diagnostikovala chlapcovi syndrom ADHD kombinovaný s afektivní dysregulací. Ta se u něj projevovala velkými afektivními rozladami (krátkodobými poruchami intenzity emocí), které musely být řešeny medikací. Kromě toho mu ale významně pomohla i změna přístupu ve výchově jak v rodině, tak ve školce.

Z problémového pohodový kluk

„Měla jsem samozřejmě pochybnosti, zda ho vychovááme správně. Byl to jedináček,“ připouští maminka svou prvotní nejistotu. Jak se ale postupem doby ukázalo, nebyla chyba ve špatné výchově, ale v potřebě jiného přístupu, který zohlední Dominikova specifika. „Je třeba si uvědomit, že ho za jeho chování nebylo možné trestat, protože to nedělal schválně. V hyperaktivitě vůbec nevnímá, že to, co dělá, může rušit, nebo dokonce ubližovat ostatním,“ vysvětluje s tím, že tresty v takové situaci nežádoucí chování dítěte jenom prohlubují. Postupně, jak byl vidět pozitivní vývoj, se podle jejích slov povedlo změnit i přístup pedagožek ve školce. „Pomohly mu jednak léky, zároveň ale i změna přístupu. Stal se z něj úplně pohodový, společenský kluk, kterého má každý rád. V to by na začátku nikdo ani nedoufal,“ komentuje vývoj maminka.

Dominik po dodatečném odkladu v důsledku nerovnoměrného vývoje nastoupil do spádové školy a nyní je již v šesté třídě. „Měl odmalička problémy s motorikou, jako malý se chtěl účastnit skupinových sportů, ale nedokázal se v komplikovanějších situacích na hřišti zorientovat. Vybrali jsme mu proto individuálnější sport a začal ve čtyřech a půl letech plavat, a to mu vydrželo dodnes. Chodí do plaveckého oddílu. Jezdí rád na kole, s tátou ujedou dlouhé trasy. Je to kontaktní a společenské dítě. Dokonce to vypadá, že by chtěl být v budoucnu učitelem,“ popisuje synovu proměnu paní Málková.

V mnohém k tomu přispěla i samotná škola. Podpora ze strany školy je podle jejích slov naprosto vyhovující. Škola se s rodiči snaží komunikovat, Dominik má od první třídy asistentku a i přes prvotní komplikace zvládl přechod z mateřské do základní školy bez problémů.

Svou roli v tom sehrál i fakt, že si školka se školou při jeho nástupu do ZŠ předaly informace o jeho situaci. „Věděli, kdo přijde, byli na to připraveni. A přestože ta změna byla náročná a syn si musel zvyknout na nová pravidla, zvládl to dobře a dnes je na tom tak, že to vypadalo, že by už ani paní asistentku mít nemusel. Dobře se učí, je přizpůsobivý. Řešíme, že bychom mohli výhledově i vysadit medikaci, ale asi počkáme, až projde pubertou,“ hodnotí synovy pokroky jeho maminka.

Nechtěla jsem, aby měl nálepku

Když bylo Dominikovi deset, narodil se jeho mladší bratr David. „Mladší syn se narodil v roce 2018 a pak přišel covid.

Byli jsme všichni zavření doma, do toho ten stres a úzkost,“ vzpomíná paní Málková, jak prožívali první měsíce, kdy se začala projevovat Davidova hyperaktivita. Tu tehdy maminka přisuzovala právě dané situaci, co ji však znervózňovalo, bylo, že syn ani ve dvou letech nemluvil.

„Po zkušenosti s prvním synem jsem velmi brzy zaznamenala, že něco nebude ve vývoji úplně stejné jako u ostatních zdravých dětí. Když přešla první vlna covidu, šla jsem za dětskou lékařkou s tím, že syn nemluví a znepokojuje mě i jeho hyperaktivita,“ popisuje. Následně znovu kontaktovala paní primářku Hodkovou a společně absolvovali celou řadu vyšetření. Stejně jako u Dominika se i u Davida potvrdilo ADHD s přidruženou poruchou.

Na základě včasné diagnostiky a doporučení psychologky šla paní Málková do pedagogicko-psychologické poradny, aby se poradila, která mateřská škola bude pro syna vzhledem k jeho přetrvávajícím potížím s řečí nejvhodnější.

„Obávala jsem se toho, že v naší spádové školce by mohl mít problém, nechtěla jsem, aby ho nálepkovali podle staršího syna. Navíc nám v poradně radili, že bude dobré najít nějakou alternativu běžné školky, kde není ve třídě třicet dětí,“ vysvětluje své rozhodnutí nepřihlásit Davida do spádové školky.

V poradně jí navrhli, aby syna dala do speciální logopedické školky, která je zároveň i školkou pro sluchově postižené. To ji rozmluvila Davídkova psycholožka s tím, že by bylo dobré, aby měl kolem sebe normální vzor řeči. Rozhodli se proto, že David nastoupí do malé soukromé montessori školky. Zdálo se to jako skvělé rozhodnutí, David měl navíc i přiznaného asistenta pedagoga.

Paní Málková plánovala, že David v listopadu nastoupí do školky, proběhnou první adaptační týdny a ona sama se pak po novém roce bude moci vrátit do práce. Situace se ale bohužel zkomplikovala. Ředitelka soukromé školky přesvědčila maminku, že roli asistentky pedagoga zvládne sama, a ve spolupráci se dvěma dalšími mladšími pedagožkami se bez problémů postarají o kolektiv třinácti dětí.

Realita byla jiná. První týden proběhl v pořádku, David školku navštěvoval zatím pouze na dopoledne, ten další už ale začaly problémy. „Zjistili, že to bude náročné, paní ředitelce je už víc než sedmdesát let, aktuálně byla po operaci kyčlí a chodila o berlích. K tomu se přidružily personální problémy a jedna z učitelek dala výpověď. Přesto stále odmítali přijmout asistenta, na kterého měl syn nárok. Místo toho přišel požadavek, abych si ho vyzvedávala už ve dvě hodiny po obědě a v pátek dokonce ve

dvanáct,“ popisuje začátek problémů maminka „Pak byl syn dva týdny nemocný. Když jsem ho opět přivedla do školky, přišla mi obratem esemeska, ať si pro něj zase přijdu už po obědě, přestože byl zapsaný na celodenní docházku. Vše směřovalo k tomu, že chtěli, aby byl zapsaný, ale vlastně tam moc nechodil,“ dodává.

Pomoc rané péče

Nakonec se společně s manželem rozhodli syna přihlásit do spádové mateřské školy, která ho po prvotním zaváhání a podání oficiální žádosti přijala. „Myslím, že nám pomohlo, že si pamatovali na Dominika a věděli, jak problémové dítě to na začátku bylo a jak bezproblémový byl na konci. Sama se jim také snažím pomáhat a shánět podpůrné materiály,“ popisuje přechod do současné mateřské školy paní Málková.

Ve školce je Davídek spokojený a dělá pokroky, přesto maminka popisuje limity, které by si přála zlepšit. „Je trochu živější dítě a ve školce by chtěli, aby se uměl

chovat v některých konkrétních situacích, ale zároveň jej z nich vylučují," popisuje paní Málková. Uvědomuje si zároveň, že syn mnohdy svým chováním narušuje pravidla ve třídě a pro učitelky je to velmi stresující. Na druhou stranu je třeba postupně zkoušet, co je schopen David zvládnout, a na tom dále stavět.

Kromě metodických materiálů proto domluvila ve třídě návštěvy a konzultace pracovnice rané péče ze Soběslavi. „Doporučila mi je paní psycholožka a musím říct, že mě toho hodně

naučili. Jsem vděčná, že raná péče existuje," říká a vysvětluje, proč chtěla, aby své konzultace poskytly i mateřské škole. „Chtěla jsem si nechat poradit, protože každé dítě je jiné, a chtěla jsem také, aby jim ve školce někdo poskytl na Davida nestranný pohled. Proto jsem se té první konzultace sama ani neúčastnila," říká.

Do rodiny jezdí poradkyně každý měsíc. Vozí edukační hračky, které Davídka rozvíjejí, zároveň hodnotí jeho stav a pokroky. „Poradkyně je schopná vidět i drobná zlepšení, která já třeba už ani nevidím, zároveň mi poskytuje i psychickou pomoc. Naučila mě nevidět jen to špatné. Když jsem ten problém začínala řešit, srovnávala jsem syna s vrstevníky na dětském hřišti a viděla jsem především to, co Davídek neumí. Navedla mě na to, abych se na to dívala z druhé strany a všímala si toho, co umí, a zaměřila se na silnější stránky jeho osobnosti. Snažím se s tím pracovat, i když je to někdy těžké, ale má to výsledky. Bude to dlouhý proces. Jsem každopádně odhodlaná dovést mladšího syna tam, kde je dnes ten starší," hodnotí pozitivní přínos rané péče Michaela Málková.

Pro Spolu, z. s.: Kateřina Lánská, editorka webu eduin.cz (25. dubna 2022)